

Oikeustapauskokoelma

Asia C-351/12

**OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s.
vastaan
Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s.**

(Krajský soud v Plzni esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Direktiivi 2001/29/EY — Tekijänoikeus ja lähioikeudet tietoyhteiskunnassa — Käsite ”välittäminen yleisölle” — Teosten levittäminen terveyskylpylälaitoksen huoneissa — Direktiivin säännösten välitön oikeusvaikutus — SEUT 56 ja SEUT 102 artikla — Direktiivi 2006/123/EY — Palvelujen tarjoamisen vapaus — Kilpailu — Tekijänoikeuksien yhteishallinnointia koskeva yksinoikeus

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (neljäs jaosto) 27.2.2014

1. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen — Tekijänoikeus ja lähioikeudet — Direktiivi 2001/29 — Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistaminen tietoyhteiskunnassa — Välittäminen yleisölle — Käsite — Signaalin lähettäminen tarkoituksellisesti televisio- tai radiovastaanottimien avulla terveyskylpylälaitoksessa oleviin potilaiden huoneisiin kyseisen terveyskylpylälaitoksen toimesta kuuluu yleisölle välittämisen käsitteen alaan*

(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohta)

2. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen — Tekijänoikeus ja lähioikeudet — Direktiivi 2001/29 — Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistaminen tietoyhteiskunnassa — 3 artiklan 1 kohta — Mahdollisuutta vedota mainittuun säännökseen yksityistä oikeussubjektia vastaan ei ole — Kansallisten tuomioistuinten velvollisuudet — Velvollisuus tulkita kansallista oikeutta direktiivin mukaisesti — Rajat — Yleisten oikeusperiaatteiden noudattaminen — Kansallisen oikeuden contra legem -tulkinta*

(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohta)

3. *Ennakkoratkaisukysymykset — Unionin tuomioistuimen toimivalta — Rajat — Kysymykset, joilla ei ilmiselvästi ole merkitystä, ja hypoteettiset kysymykset, joihin ei voida antaa hyödyllistä vastausta — Kysymykset, joilla ei ole yhteyttä pääasian oikeudenkäynnin kohteeseen*

(SEUT 267 artikla)

4. *Ennakkoratkaisukysymykset — Unionin tuomioistuimen toimivalta — Rajat — Kansallisen tuomioistuimen toimivalta — Ennakkoratkaisukysymyksen tarpeellisuus ja esitettyjen kysymysten merkityksellisyys — Asian arvioimisen kuuluminen kansalliselle tuomioistuimelle*

(SEUT 267 artikla)

5. *Sijoittautumisvapaus — Palvelujen tarjoamisen vapaus — Palvelut sisämarkkinoilla — Direktiivi 2006/123 — Lisäpoikkeukset palvelujen tarjoamisen vapaudesta — Ulottuvuus — Tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestön tarjoama palvelu suojattujen teosten käyttäjälle kuuluu lisäpoikkeusten alaan — Mainitun direktiivin 16 artikla soveltamatta jättäminen*

(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123 16 artikla ja 17 artiklan 11 kohta)

6. *Palvelujen tarjoamisen vapaus — Rajoitukset — Jäsenvaltion säännöstö, jossa varataan tiettyjä suojattuja teoksia koskevien tekijänoikeuksien yhteishallinnointi kyseisen jäsenvaltion alueella vain yhdelle valvontajärjestölle — Perustelevuus yleistä etua koskevilla syillä — Immateriaalioikeuksien suojaaminen — Hyväksyttävyyttä*

(SEUT 56 artikla)

7. *Kilpailu — Julkiset yritykset ja yritykset, joilla on jäsenvaltioiden myöntämiä erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia — Määräävän markkina-aseman luominen — Määräävän markkina-aseman luominen ei sinänsä ole SEUT 102 artiklan vastaista*

(SEUT 102 artikla ja SEUT 106 artiklan 1 kohta)

8. *Kilpailu — Määräävä markkina-asema — Tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestö, jolla on lakiin perustuva monopoli — Indisiot väärinkäytöstä — Sellaisten maksujen periminen, jotka ovat huomattavasti suurempia kuin muissa jäsenvaltioissa perityt maksut — Sellaisten liian korkeiden hintojen asettaminen, jotka eivät ole kohtuullisessa suhteessa suoritukseen nähden — Kansallisen tuomioistuimen suorittama tutkinta*

(SEUT 102 artikla ja SEUT 106 artiklan 1 kohta)

1. Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle jäsenvaltion säännöstölle, jonka mukaan tekijöillä ei ole oikeutta sallia tai kieltää sitä, että terveyskylpylälaitos, joka toimii liikeyrityksenä, välittää heidän teoksiaan lähettämällä tarkoituksellisesti televisio- tai radiovastaanottimien avulla signaalin kyseisessä laitoksessa oleviin potilaiden huoneisiin. Kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 kohdan e alakohdalla, 3 kohdan b alakohdalla ja 5 kohdalla ei ole vaikutusta tähän tulkintaan.

Käsite ”välittäminen” on näet ensinnäkin ymmärrettävä niin, että sillä tarkoitetaan kaikenlaista suojattujen teosten siirtämistä käytetyistä välineistä tai teknisistä prosesseista riippumatta.

Tämän jälkeen on huomautettava, että käsitteellä ”yleisö”, johon mainitussa säännöksessä viitataan, tarkoitetaan määrittämätöntä määrää potentiaalisia vastaanottajia, ja se edellyttää lisäksi sitä, että henkilöitä on oltava varsin huomattava määrä. Tästä jälkimmäisestä kriteeristä on täsmällisemmin todettava, että on otettava huomioon kumulatiivinen vaikutus, joka teosten saattamisella potentiaalisten vastaanottajien saataviin on. Tässä yhteydessä on muun muassa merkityksellistä tietää, kuinka moni henkilö voi tutustua samaan teokseen samanaikaisesti ja peräkkäin. Terveyskylpylälaitokseen voidaan majoittaa sekä samana ajankohtana että peräkkäin määrittämätön mutta varsin huomattava määrä henkilöitä, jotka voivat vastaanottaa yleisradiolähetyksiä huoneissaan.

Lopuksi se, että yleisradioitu teos kuuluu direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna käsitteen ”välittäminen yleisölle” piiriin, edellyttää vielä sitä, että kyseinen teos lähetetään uudelle yleisölle eli yleisölle, jota suojattujen teosten tekijät eivät ottaneet huomioon, kun he antoivat luvan teosten käyttämiseen alkuperäiselle yleisölle välittämistä varten. Hotellin asiakkaiden tavoin terveyskylpylälaitoksen potilaat muodostavat tällaisen uuden yleisön. Terveyskylpylälaitos on näet

organisaatio, joka täysin tietoisena menettelynsä seurauksista pyrkii toiminnallaan saattamaan suojatun teoksen potilaidensa saataviin. Ilman tätä väliintuloa nämä potilaat eivät lähtökohtaisesti voisi nauttia lähetetystä teoksesta.

(ks. 25, 27–29, 31, 32 ja 41 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

2. Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestö voi vedota siihen yksityisten oikeussubjektien välisessä riita-asiassa, jotta kyseisen säännöksen vastaista jäsenvaltion säännöstöä ei sovellettaisi. Tuomioistuimella, jonka käsiteltäväksi tällainen riita-asia on saatettu, on kuitenkin velvollisuus tulkita mainittua säännöstöä mahdollisimman pitkälle tuon saman säännöksen sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti säännöksellä tavoitellun päämäärän kanssa yhdenmukaisen ratkaisun aikaansaamiseksi.

Kansallisen tuomioistuimen velvollisuutta tukeutua direktiivin sisältöön, kun se tulkitsee ja soveltaa asiaan liittyviä kansallisen oikeuden sääntöjä, rajoittavat kuitenkin yleiset oikeusperiaatteet, eikä se voi olla perustana kansallisen oikeuden *contra legem* -tulkinnalle.

(ks. 45 ja 48 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

3. Ks. tuomion teksti.

(ks. 50 kohta)

4. Ks. tuomion teksti.

(ks. 56 kohta)

5. Palveluista sisämarkkinoilla annetun direktiivin 2006/123 17 artiklan 11 alakohtaa on tulkittava siten, että sillä suljetaan kyseisen direktiivin 16 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestön tarjoama palvelu suojattujen teosten käyttäjälle.

Koska direktiivin 2006/123 16 artiklaa ei voida soveltaa, sitä on siis tulkittava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jossa varataan tiettyjä suojattuja teoksia koskevien tekijänoikeuksien yhteishallinnointi kyseisen jäsenvaltion alueella vain yhdelle tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestölle ja estetään siten tällaisten teosten käyttäjää turvautumasta toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen valvontajärjestön tarjoamiin palveluihin.

(ks. 65 ja 66 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)

6. Jäsenvaltion säännöstö, jossa varataan tiettyjä suojattuja teoksia koskevien tekijänoikeuksien yhteishallinnointi kyseisen jäsenvaltion alueella vain yhdelle tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestölle ja estetään siten tällaisten teosten käyttäjää turvautumasta toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen valvontajärjestön tarjoamiin palveluihin ja kielletään käytännössä tällaisen palvelun tarjoaminen, muodostaa palvelujen tarjoamisen vapauden rajoituksen. Tämä rajoitus voi olla perusteltu vain yleistä etua koskevista pakottavista syistä ja edellyttäen, että sillä voidaan taata sillä tavoiteltavan päämäärän saavuttaminen eikä se mene pidemmälle kuin on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi.

Tässä yhteydessä immateriaalioikeuksien suojaaminen on tällainen yleistä etua koskeva pakottava syy. Lisäksi säännöstöllä, jolla valvontajärjestölle myönnetään suojattujen teosten yhtä ryhmää koskevien tekijänoikeuksien hallinnoinnin osalta monopoli kyseessä olevan jäsenvaltion alueella, on katsottava voitavan suojata immateriaalioikeuksia, koska sillä mahdollistetaan näiden oikeuksien tehokas hallinnointi sekä niiden noudattamisen tehokas valvonta kyseisellä alueella.

Teosten yleisölle välittämisen osalta ei kuitenkaan ilmene, että unionin oikeuden nykytilassa olisi olemassa toinen menetelmä, jolla voitaisiin saavuttaa samantasoinen tekijänoikeuksien suoja kuin menetelmällä, joka perustuu kyseisten oikeuksien maantieteellisesti rajattuun suojaamiseen ja siis myös valvomiseen sellaisessa asiayhteydessä, johon kyseessä oleva säännöstö kuuluu. Ei siis voida katsoa, että kyseisellä säännöstöllä mentäisiin pidemmälle kuin on tarpeen tekijänoikeuksien suojaamista koskevan päämäärän saavuttamiseksi, koska se estää suojattujen teosten käyttäjää turvautumasta toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen valvontajärjestön tarjoamiin palveluihin.

SEUT 56 artiklaa on siis tulkittava siten, ettei se ole esteenä tällaiselle jäsenvaltion säännöstölle.

(ks. 69–72, 76, 78 ja 79 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)

7. Pelkkä määrävän markkina-aseman luominen myöntämällä yksinoikeuksia SEUT 106 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla ei sinänsä ole SEUT 102 artiklan vastaista. Jäsenvaltio rikkoo näihin kahteen määräykseen sisältyviä kieltoja ainoastaan, jos kyseinen yritys syyllistyy määrävän markkina-aseman väärinkäyttöön jo pelkästään käyttäessään sille myönnettyjä yksinoikeuksia tai jos nämä oikeudet voivat johtaa tilanteeseen, jossa yritys joutuu käyttämään asemaansa tällä tavalla väärin.

(ks. 83 kohta)

8. SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jossa varataan tiettyjä suojattuja teoksia koskevien tekijänoikeuksien yhteishallinnointi kyseisen jäsenvaltion alueella vain yhdelle tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestölle ja estetään siten tällaisten teosten käyttäjää turvautumasta toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen valvontajärjestön tarjoamiin palveluihin.

Pelkästään se, että jäsenvaltio myöntää valvontajärjestölle suojattujen teosten tiettyä ryhmää koskevien tekijänoikeuksien hallinnoinnin osalta monopolin kyseisen jäsenvaltion alueella, ei näet sinänsä ole ristiriidassa SEUT 102 artiklan kanssa.

Kyseistä artiklaa on kuitenkin tulkittava siten, että indisiona määrävän markkina-aseman väärinkäytöstä on pidettävä sitä, että kyseinen ensin mainittu valvontajärjestö perii palveluistaan maksuja, jotka ovat huomattavasti suurempia kuin muissa jäsenvaltioissa perityt maksut, jos maksujen taso on vertailtu yhdenmukaisin perustein, tai sitä, että se asettaa liian korkeat hinnat, jotka eivät ole kohtuullisessa suhteessa suorituksen taloudelliseen arvoon nähden. Jos kyse olisi tällaisesta väärinkäytöstä ja jos sen voitaisiin katsoa johtuvan kyseiseen valvontajärjestöön sovellettavasta säännöstöstä, mainittu säännöstö olisi lisäksi ristiriidassa SEUT 102 artiklan ja SEUT 106 artiklan 1 kohdan kanssa.

Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava, onko pääasiassa kyse mahdollisesti tällaisesta tilanteesta.

(ks. 84 ja 89–92 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)